

Historical publications of the Institut d'Estudis Catalans during 2016

Publicacions de temàtica històrica editades durant l'any 2016 per l'Institut d'Estudis Catalans

Published by the History and Archeology Section and its Affiliated Societies

Publicats per la Secció Històrico-Arqueològica i les seves societats filials

Books

Llibres

BALCELLS I GONZÁLEZ, Albert. *La caricatura política a la Catalunya republicana (1931-1936)*. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2016. – 78 p. : il.

DESSÌ, Vincenzo. *La Moneda de Sardenya medieval i moderna : bases documentals / edició i breu anàlisi de M. de Crusafont ; pròleg d'Enrico Piras*. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Barcelona 2016. – 209 p. ; il.

PUIG I CADAFAALCH, Josep ; FALGUERA, Antoni de ; GORDAY, Josep. *L'Arquitectura cristiana preromànica a Catalunya / edició a cura de Josep Guitart i Duran, Montserrat Pagès i Paretas, Isabel Rodà, Josep M. Sans i Travé*. Edició facsímil i textos d'actualització. Institut d'Estudis Catalans ; Arxiu Nacional de Catalunya, Museu Nacional d'Art de Catalunya i Institut Català d'Arqueologia Clàssica, Barcelona 2016. – 648 p. : il.

I. VILA I VICENTE, Santiago «Puig i Cadafalch i la veritat»; II. ROS I ARAGONÈS, Joandomènec «Presentació»; III. GUITART I DURAN, Josep ; PAGÈS I PARETAS, Montserrat ; RODÀ DE LLANZA, Isabel ; SANS I TRAVÉ, Josep Maria «Introducció a l'edició "tercera" del volum I de l'arquitectura romànica a Catalunya»; **EDICIÓ FACSIMIL IV**. PUIG I CADAFAALCH, Josep ; FALGUERA I SIVILLA, Antoni de ; GORDAY I CASALS, Josep «L'arquitectura cristiana preromànica a Catalunya»; V. «Sobre les correccions i els textos de Puig i Cadafalch posteriors a 1944»; **TEXTOS D'ACTUALITZACIÓ VI**. RODÀ DE LLANZA, Isabel «I. Els precedents històrics»; VII. RODÀ DE LLANZA, Isabel «II. Les primeres obres cristianes. Els sarcòfags pagans usats pels cristians»; VIII. ARBEITER, Achim «III. La cúpula de Centelles»; IX. NOLLA I BRUFAU, Josep Maria «IV. Els cementiris a l'aire lliure. El cementiri cristià i la *cella memoriae* d'Empúries»; X. LÓPEZ VILAR, Jordi ; MACIAS, Josep M. ; MUÑOZ I MELGAR, Andreu «V. El cementi-

ri de la basílica de Tarragona»; XI. BELTRÁN DE HEREDIA, Julia ; NOLLA I BRUFAU, Josep Maria ; RIBERA, Albert-Vicent «VI. Les seus de Barcelona, Girona i València»; XII. RIPOLL LÓPEZ, Gisela «I. La invasió bàrbara»; XIII. GODOY FERNÁNDEZ, Cristina «II. Les seus visigòtiques»; XIV. «III. La catedral visigòtica de Tarragona»; XV. GARCIA LLINARES, M. Gemma ; MORO I GARCÍA, Antonio ; Tuset i BERTRAN, Francesc «IV. La seu d'Ègara»; XVI. PAGÈS I PARETAS, Montserrat «V. Les esglésies visigòtiques menors»; XVII. RODÀ DE LLANZA, Isabel «VI. Els sarcòfags de l'escola d'Aquitània al Rosselló»; XVIII. ALCAIDE, Sílvia ; CAU, Miguel Ángel «VII. Les esglésies de domini bizantí de la costa oriental d'Espanya i les Balears»; XIX. FELIU I MONTFORT, Gaspar ; SALRACH MARÈS, Josep M. «I. La invasió musulmana i la reconquesta franca»; XX. FELIU I MONTFORT, Gaspar ; SALRACH MARÈS, Josep M. «II. Els primers intents de reconstrucció»; XXI. BANKS, Philip ; CAMPS, Jordi «III. Les esglésies de planta de creu. Sant Pere de les Puelles»; XXII. CAMPS, Jordi «IV. Fragments decoratius»; XXIII. «V. Els capitells carolingis del claustre de Sant Benet de Bages»; XXIV. ADELL I GISBERT, Joan-Albert «I. Origen de l'art mossàrab a Catalunya»; XXV. POISSON, Oliver «II. L'església abacial de Sant Miquel de Cuixà»; XXVI. DURAN-PORTA, Joan «III. Les esglésies mossàrabs en els documents i en els fragments arquitectònics»; XXVII. MALLETT, Gèraldine «IV. Les petites basíliques»; XXVIII. ADELL I GISBERT, Joan-Albert «V. Les esglésies d'una sola nau»; XXIX. ORRIOLS I ALSINA, Anna «VI. Les esglésies mossàrabs en els manuscrits del Beatus»; XXX. «Bibliografia»; XXXI. «Índex general»

Les quatre grans Cròniques. Volum: 5 : **Apèndix i índex** / l'edició d'aquesta obra ha estat a cura de Josep Massot i Muntaner. Institut d'Estudis Catalans. Secció Històrico-Arqueològica, Barcelona 2016. – 212 p.
I. MASSOT I MUNTANER, Josep «Nota editorial»; II. FERRER I MALLOL, Maria Teresa «Les quatre grans cròniques: una visió de conjunt»; III. GABRIEL I TOMÀS, Andreu «Índex onomàstic i toponímic»

RIPOLL I VILAMAJOR, Jaume. *Opuscles litúrgics i històrics* / Edició facsimilar amb una presentació a cura de Ramon Ordeig i Mata. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Litúrgics, Barcelona 2016. – 377 p.

SABATÉ I CURULL, Flocel. *Percepció i identificació dels catalans a l'edat mitjana / Discurs de recepció de Flocel Sabaté i Curull com a membre numerari de la Secció Històrico-Arqueològica, llegit el dia 20 d'octubre de 2016*. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2016. – 102 p.

Journals Revistes

Acta Numismàtica. Volum: 46. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, Barcelona 2016. – 285 p. : il.

I. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Celebració de la vida de Leandre Villaronga»; II. SELVA VILLARONGA, Núria «Adéu avi, fins sempre»; III. VILLARONGA, Gabriel «Una il·lusió de pare»; IV. «Amics i col·legues opinen sobre L. Villaronga»; V. VILLARONGA I GARRIGA, Leandre «Breu recull sobre el pensament científic de L. Villaronga»; VI. SANAHUJA I ANGUERA, Xavier «Joan Vilaret i Montfort (1926-2015)»; VII. VILARET I MONFORT, Joan «L'entorn numismàtic de Joan Vilaret»; VIII. CASANOVA, Rossend «Ramon Ferran i Pagès»; IX. FERRAN, Ramon «Motivacions sobre la medalla i la meua obra»; X. SANAHUJA I ANGUERA, Xavier «Memòria de les activitats de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics durant l'any 2015»; XI. VILLARONGA, Gabriel «Trihemiòbol arcaic inèdit d'Emporion»; XII. CHEVILLON, Jean-Albert ; BERTAUD, Olivier «Une nouvelle évolution du revers-type d'Emporion pour le début de la période post-archaïque»; XIII. AMELA VALVERDE, Luis «Aristarco de Cólquide (HGC 7 207)»; XIV. GARCÍA GARRIDO, Manuel «Hallazgos de dracmas emporitanas en Bellver de Cerdanya»; XV. AMELA VALVERDE, Luis «El taller de *Toletum*, una amonedación tardía de la Carpetania»; XVI. BENAGES I OLIVÉ, Jaume «Sindila, un nou rei visigot»; XVII. FRANCÈS VAÑÓ, David «La taifa eslava de Tortosa (431-452 AH / 1040-1061 dC) i la seva adscripció hudí»; XVIII. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Un grup monetari singular dins la sèrie comtal d'Urgell»; XIX. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Florí inèdit de Perpinyà amb marca S»; XX. VALLLOSERÀ I TARRÉS, Jordi «Novetats monetàries del regne de Sicília sota sobirania de la Corona catalano-aragonesa»; XXI. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «El gitó sicilià d'Antonio Carusio, del temps d'Alfons IV»; XXII. PERFETTO, Simonluca «Salvatore de Ponte, uno dei mastri di zecca che durante il

Regno di Ferrante batte sesquiducati a nome del Magnanimo, e la zecca aragonesa di Fondi (1460-1461)»; XXIII. SANAHUJA I ANGUERA, Xavier «Les monedes de Puigcerdà dels segles XVI-XVII (1512-1648)»; XXIV. GODINHO MIRANDA, J. A. ; SÁEZ SALGADO, J. ; CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Excepcional peça de cinco ducatonos de Amberes del 1653»; XXV. FORTEA I MARZÀ, Vicent Josep «Els escuts valencians de Felip IV, el primer Borbó com a rei foral de València»; XXVI. AGUILÓ, Bernat «Els sous falsos de Mallorca (1815-1838)»; XXVII. JORBA I SERRA, Xavier «Les pel·lofes de la Seu de Vic a partir dels encunys conservats al Museu Episcopal i Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic»; XXVIII. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Tres novetats medallístiques»; XXIX. BOADA SALOM, Jaume «La medalla de l'Exposició Balear de 1903»; XXX. CASANOVA, Rossend «*Forma*, una medalla catalana al París del 1900»; XXXI. CRUSAFONT I SABATER, Miquel «Troballes i tresors monetaris XXXI»; XXXII. CRUSAFONT I SABATER, Miquel ; GARCÍA GARRIDO, Manuel ; RIPOLLÈS I ALEGRE, Pere Pau ; CASANOVA, Rossend «Recensions bibliogràfiques»; XXXIII. «Publicacions de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (pròpies o editades en conveni amb altres entitats)»

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics.

Volum 27. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Històrics, Barcelona 2016. – 482 p.

I. RENEDE PUIG, Xavier «Notes sobre la biografia i la *Crònica* de Ramon Muntaner»; II. MORALES MONTOYA, Mercè «Presentació»; III. RUBIRALTA I CASAS, Fermí «Antoni Andreu i Abelló, un home del Front Nacional de Catalunya (1905-1982)»; IV. DURAN I SOLÀ, Lluís «Josep Badia, carlisme, socialisme i cristianisme»; V. ABELLÓ I GÜELL, Teresa «Fernando Tarrida del Màrmol. Anarquisme i cosmopolitisme a finals del segle XIX»; VI. JARNE, Antonieta «Josep Maria Espanya: els camins del federalisme impossible»; VII. GONZÀLEZ I VILALTA, Arnau «Joan Tauler Palomeras (1879-1959). Elogi dels actors secundaris o de la fontaneria política»; VIII. NADAL I FARRERAS, Joaquim «La revolució de la màquina d'escriure. Notes sobre la Comissió del Patrimoni Artístic i Arqueològic de Girona (1936-1938)»; IX. VALLS-JUNYENT, Francesc «Els debats entorn dels orígens setcentistes de la industrialització catalana»; X. QUINTANA I SEGALÀ, Joan-Xavier «Notes per a una història política del teatre a Catalunya (1765-1849)»; XI. MURIÀ, José María «Campeche, primera porta de Catalunya a Mèxic»; XII. MUXELLA, Imma «El cas del Príncep de Viana: contrafacció reial i resposta constitucional»; XIII. VIDAL PALOMINO, Jordi «Salvador Espriu i l'Orientalisme antic a Catalunya»; XIV. POMÉS VIVES, Jordi «L'esforç de Lluís Companys per

pacificar i reformar el camp català (1921-1931)»; XV. PALOU-LOVERDOS, Jordi ; DUEÑAS ITURBE, Oriol «L'anul·lació del judici contra el president Companys: una qüestió de Justícia»; XVI. FERRÉ I TRILL, Xavier «Espino López, Antonio (2013). *La Guerra de Successió a Catalunya, 1704-1714*. Catarroja-Barcelona: Afers, 220 pp.»; XVII. FERRÉ I TRILL, Xavier «Santacana, Carles (2014). *Josep Tarradellas. L'exili 1 (1939-1954)*, Barcelona: Dau, 530 p.»; XVIII. HERNÁNDEZ LÓPEZ, José Miguel «Figueres, Josep M. (2014). *La Veu de Catalunya (1899-1937)*. Barcelona: Editorial Base, 660 p.»; XIX. FERRÉ I TRILL, Xavier «Soldevila, Ferran (2015). *Per un poble normal*. Barcelona: Enric Pujol [ed.], RBA, 191 p.»; XX. FERRÉ I TRILL, Xavier «Figueres, Josep M. (2015). *Lluís Companys. De la revolució social al nacionalisme*. Barcelona: Editorial Base, 182 p. ; (2015). *Lluís Companys: vida, reivindicació i memòria d'un president. En commemoració del 75è aniversari del seu afusellament*. Barcelona: Memorial Democràtic, 281 p.»; XXI. IZQUIERDO BALLESTER, Santiago «Puigventós, Eduard (2015). *Ramon Mercader, l'home del piolet. Biografia de l'assassí de Trotski*. Pròleg de Josep Maria Solé i Sabaté. Barcelona: Ara Llibres, 608 p.»; XXI. IZQUIERDO BALLESTER, Santiago «Puigventós, Eduard (2015). *Ramon Mercader, l'home del piolet. Biografia de l'assassí de Trotski*. Pròleg de Josep Maria Solé i Sabaté. Barcelona: Ara Llibres, 608 p.»; XXII. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta «Berni Millet, Piero (2015). “Novedades sobre la tipología de las ánforas Dressel 2-4 tarraconenses”. *Archivo Español de Arqueología*, núm. 88, p. 187-201.»; XXIII. PREVOSTI I MONCLÚS, Marta «Alfaro, Carmen ; Tellenbach, Michael ; Ortiz, Jónatan (2014): “Production and trade of textiles and dyes in the Roman Empire and neighbouring regions”. *Purpureae Vestes, IV*. Universitat de València.»; XXIV. «Normes per a la presentació d'originals»; XV. «Junta i llista dels socis de la SCEH»; XVI. «Memòria d'activitats de la SCEH al 2015»

Lambard. Estudis d'art medieval. Volum 25. Institut d'Estudis Catalans. Amics de l'Art Romànic, Barcelona 2016. – 305 p. : il.

I. ESPAÑOL I BERTRAN, Francesca «L'univers d'Elisenda de Montcada i el seu patronatge sobre el Monestir de Pedralbes»; II. GARCÍA HERRERO, María del Carmen «De belleza y piedad. Promociones de María de Castilla, reina de Aragón (1416-1458)»; III. VALERO I MOLINA, Joan «La promoció artística femenina dins del llinatge dels Cabrera a l'època baixmedieval»; IV. VELASCO GONZÁLEZ, Alberto ; ROS BARBOSA, Elisa ; GRÀCIA TARRAGONA, Maria José «Un retaule-tabernacle gòtic a Santa Maria de Cap d'Aran (Tredòs, Val d'Aran)»; V. GARCÍA LASHERAS, Samuel «La influencia de la escultura

gòtica languedociana en Aragón»; VI. ESPAÑOL I BERTRAN, Francesca «El sepulcre de Ramon de Cardona i Margarida de Bellera de Torà de Riubregós: el retorn des de la diàspora al seu escenari primitiu»; VII. FITÉ LLEVOT, Francesc «La nova predel·la del retaule major de la Seu Vella de Lleida: dades sobre la seva execució (1440-1441)»; VIII. GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim «Noves descobertes sobre el cor gòtic desaparegut de Santa Maria del Mar»; IX. ESPÍN, Elsa «Jaume Huguet y las fuentes archivísticas. Transcripciones inéditas»; X. «Memòria del curs 2013-2014»

Miscel·lània litúrgica catalana. Volum 23. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Litúrgics, Barcelona 2016. – 179 p. : il.

I. DUARTE LOURENÇO, P. Joao «*In Memoriam*. Joaquim Oliveira Bragança (1925-2014)»; II. PONTIFICAL INSTITUTE OF MEDIEVAL STUDIES (TORONTO) «*In Memoriam*. Roger E. Reynolds (1936-2014)»; III. GUDAYOL TORELLÓ, Anna «*In Memoriam*. Amadeu-Jesús Soberanas i Lleó (el Catllar, 1938-Mataró, 2014)»; IV. ALTURO I PERUCHO, Jesús «Encara un nou testimoni de l'*Explanatio in cantica canticorum* de Sant Just d'Urgell: el ms. 1515 de la Biblioteca del Monestir de Montserrat»; V. PAGÈS I PARETAS, Montserrat «Sant Serni davant el capitol de Tolosa de Llenguadoc beneint el brau, objecte del seu martiri. Nou mural romànic a Sorpe»; VI. SANJOSÉ I LLONGUERAS, Lourdes de «Inventari del tresor litúrgic de l'altar de Sant Pere de la Catedral de Vic de principi del segle XIII»; VII. MARTÍNEZ ELCACHO, Albert ; YEGUAS I GASSÓ, Joan «Un encàrrec de l'infant Pere d'Aragó i d'Anjou a Ferrer Bassa el 1346: el *Saltiri anglocatalà*»; VIII. RUBIO SADIA, Juan Pablo «Influjo litúrgico franco-catalanes en el breviario de San Juan de la Peña (El Escorial, Real Biblioteca, ms. f.IV.26)»; IX. FITÉ LLEVOT, Francesc «Un primer apropament al santoral de la consuetà RC. 0031 (Olim Roda 13) de l'Arxiu Capitular de Lleida del segle XV»

Miscel·lània litúrgica catalana. Volum 24. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Litúrgics, Barcelona 2016. – 245 p. : il.

I. «Membres de la Societat Catalana d'Estudis Litúrgics»; II. GROS I PUJOL, Miquel dels Sants «“In Memoriam”. Francesc Xavier Altés i Aguiló, liturgista (Barcelona, 1948-Montserrat, 2014)»; III. ALTURO I PERUCHO, Jesús «Dos testimonis més del *Breviarium apostolorum*»; IV. ORDEIG I MATA, Ramon «El quadern de Joan de Barcelona, monjo de Ripoll i de Fleury, abat de Santa Cecília de Montserrat (París, BnF, lat. 2858, f. 64-71v)»; V. RUIZ TORRES, Santiago «Los fragmentos litúrgicos del Archivo Capitular de Huesca (siglos XI-XVI)»; VI. GROS I PUJOL, Miquel dels Sants «L'antic catàleg de la Biblioteca del Mones-

tir de Ripoll»; VII. RUBIO SADIA, Juan Pablo «El oficio cuaresmal de Lázaro de Betania en las iglesias catalano-narbonesas (ss. XII-XV)»; VIII. SUREDA I JUBANY, Marc «Un altre fragment de consuetud medieval segons els usos de Girona (ABEV, fragments XII/3)»; IX. FITÉ LLEVOT, Francesc «Una predel·la per a la devoció a l'antic retaule major de la Seu Vella de Lleida»; X. GALOBART I SOLER, Josep «Nous documents per a l'estudi de l'obra del pintor Joan Gascó»

Tamid. Volum 10 (2014). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Hebraics, Barcelona 2014. – 180 p. : il.

I. RIERA I SANS, Jaume «Moixè ben Nahman, Bonastrec de Porta»; II. LLOBET I PORTELLA, Josep Maria «Documents relacionats amb els avalots contra els jueus ocorreguts l'any 1391»; III. IANCU-AGOU, Danièle «Les juifs d'Arles (1391-1414). Leur aptitude aux sciences (les Avigdor) et à l'accueil de coreligionnaires catalans»; IV. MOTIS DOLADER, Miguel Ángel «Claves e identidades de los judeo-conversos de Lleida según los procesos inquisitoriales a finales del siglo XV»; V. CASANELLAS I BASSOLS, Pere «Noms propis i altres mots catalans en el relat en hebreu de la disputa de Barcelona de 1263 entre fra Pol Cristià i rabí Mossé ben Nahman»; VI. VERNET I PONS, Mariona «James P. Allen. *The ancient Egyptian language: an historical study*. Nova York: Cambridge University Press, 2013.»; VII. MILLET ALBÀ, Adelina «Tania Notarius. *The verb in archaic Biblical poetry: a discursive, typological, and historical investigation of the tense system*. Leiden; Boston: Brill, 2013.»; IX. VERNET I PONS, Eulàlia «*Llibre de la creació*. Edició i traducció de Manuel Forcano. Barcelona: Fragmenta, 2012.»; X. CASTELLS, Marga «Dolors Bramon. *Moros, jueus i cristians en terra catalana: Memòria del nostre passat*. Lleida: Pagès, 2013.»; XI. CASANELLAS I BASSOLS, Pere «Elisabet Giralt. *Antic Testament interlineal hebreu-català: Gènesi*. Estudi introductor i revisió científica per Joan Ferrer. Barcelona: Institució Evangèlica de Catalunya; Girona: Universitat de Girona, 2012.»; XII. CASANELLAS I BASSOLS, Pere «*Càntic dels càntics de Salomó*. Edició i traducció de Narcís Comadira i Joan Ferrer. Edició bilingüe. Barcelona: Fragmenta, 2013.»

Tamid. Volum 11 (2015). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Hebraics, Barcelona 2015. – 180 p. : il.

I. LLOP I JORDANA, Irene «Prim Bertran. *In memoriam*»; II. CASANOVAS I MIRÓ, Jordi «Nou epitafi hebreu reutilitzat en la muralla de Tortosa»; III. LLOBET I PORTELLA, Josep M. «Els jueus a l'aljama de Cervera i els seus béns immobles l'any 1453»; IV. IFFT DECKER, Sarah «The public economic role of Catalan Jewish wives, 1250-1350»; V. BRAMON I

PLANAS, Dolors «Les grafies més antigues de la ciutat de Balaguer»; VI. CECINI, Ulisse ; CRUZ PALMA, Óscar de la ; VERNET I PONS, Eulàlia «Observacions sobre la traducció llatina del Talmud (París, mitjan segle XIII)»; VII. FERRER I COSTA, Joan ; FELIU I TORRENT, Francesc ; PALMADA, Blanca ; SERRA, Pep «*Tehil·là*, de X. Y. Agnon. Estudi introductor i traducció a l'hebreu»; IX. VERNET I PONS, Mariona «Aaron D. Rubin ; Lili Kahn (ed.). *Handbook of Jewish languages*. Leiden; Boston: Brill, 2015.»; X. MAÑÉ I MAS, Maria Cinta «Josep Xavier Muntané i Santiveri. *Regest dels documents de l'arxiu parroquial de Verdú relatius als jueus*. Vol. 1: 1265-1339. Vol. 2: 1340-1484. Barcelona: Institut d'Estudis Mòn Juïc, 2015.»; XI. CASANELLAS I BASSOLS, Pere «Idan Pérez. *El testament de na Baladre (1325): nova aportació a l'estudi de les sinagogues de Girona*. Barcelona: Agrupación de Editores y Autores Universitarios, 2012.»; XII. CALDERS I ARTÍS, Tessa «Manuel Frau Cortès. *'Arc i escut', una obra apologetica del rabí Ximon ben Tsemah Duran en el marc de la literatura polèmica*. Palma de Mallorca: Leonard Muntaner, 2014.»; XIII. «Instruccions resumides per als autors»; XIV. «Llista d'avaluadors externs 2013-2015»

Historical publications of the other Sections of the Institut d'Estudis Catalans

Publicacions de la resta de l'Institut de temàtica històrica

Books

Llibres

1714 / Jaume de Puig i Oliver (editor). Institut d'Estudis Catalans. Presidència, Barcelona 2016. – 208 p.

I. «Presentació»; II. GONZÁLEZ I SASTRE, Francesc «Antecedents d'interès socioeconòmic»; III. SERRA I PUIG, Eva «Els Països Catalans entre el sistema pactista i les Noves Plantes»; IV. TORRAS ELIAS, Jaume «L'economia catalana abans i després del 1714. Continuitat i canvi»; V. SIMON I TARRÉS, Antoni «Abans i després del 1705. Sobre els objectius polítics dels catalans en la Guerra de Successió espanyola»; VI. TORRAS I RIBÉ, Josep M. «L'altra cara de la Guerra de Successió a Catalunya: la violència contra la població civil (1705-1714)»; VII. PÉREZ APARICIO, Carme «Després d'Almansa. Guerra i repressió al País Valencià»; VIII. CASES I IBÁÑEZ, Adrià «Guerra i quotidianitat militar en temps de setge: Barcelona i Catalunya el 1713-1714»; IX. CATÀ TUR, Josep ; MUÑOZ GONZÁLEZ, Antoni «La repressió després del 1714: execucions, empresonaments i exilis interns»; X. POJADA, Patrici «Unes Catalunyaes sense Noves Plantes? La Guerra de Successió d'Espanya i les seves conseqüències vistes des dels nords»; XI. CASANOVAS I CAMPS, Miquel Àngel «El paper de les Balears en l'etapa final de la Guer-

ra de Successió»; *XII*. GUIA MARÍN, Lluís «Més enllà de la Guerra de Successió: la Sardènia catalana sota el domini dels Savoia»; *XIII*. MONTAGUT I ESTRAGUÉS, Tomàs de «El Decret de Nova Planta i l'evolució del dret català»; *XIV*. CAMARASA I CASTILLO, Josep M. «Naturalistes catalans en les xarxes de la “República de les Lletres” al voltant de 1714»; *XV*. ROSSICH I ESTRAGÓ, ALBERT «Les actituds davant la política lingüística de la monarquia borbònica»; *XVI*. ROCA I ROSELL, Antoni «Les matemàtiques i l'enginyeria a la Barcelona del set-cents: les bases de la nova professionalització dels tècnics»; *XVII*. CORBELLA I CORBELLA, Jacint «La sanitat a Catalunya entre la pèrdua de la Universitat (1717) i la creació de noves institucions: el Col·legi de Cirurgia (1760) i l'Acadèmia de Medicina (1770)»; *XVIII*. SABATÉ I CASELLAS, Ferran «L'ús del català en l'àmbit científicomèdic als segles XVIII i XIX»; *XIX*. PUIGGRÒS I JOVÉ, Josep M. «Jornada sobre la producció de l'aiguardent a Catalunya i la seva relació amb la Guerra de Successió»; *XX*. «Índex onomàstic»

Francesc Vallverdú Canes : sessió en memòria : Sala Prat de la Riba, 29 de setembre de 2015. Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica, Barcelona 2016. (Semblances biogràfiques; 66). – 98 p.

I. «Homenatge a Francesc Vallverdú Canes»; *II*. ROS I ARAGONÈS, Joandomènec «Presentació»; *III*. CABRÉ I CASTELLVÍ, Maria Teresa «Presentació»; *IV*. MARTÍ I CASTELL, Joan «L'homenatge de la Secció Filològica a Francesc Vallverdú»; *V*. KREMnitz, Georg «Francesc Vallverdú i la sociolingüística catalana a través dels nostres encontres»; *V*. ARGENTER I GIRALT, Joan Albert «La sociolingüística catalana: pioners, anàlisi, conceptes, discurs, recerca»; *VI*. BOIX FUSTER, Emili «Les revistes de Francesc Vallverdú: un primer balanç»; *VII*. PRADILLA CARDONA, Miquel Àngel «La sociolingüística catalana: una caracterització sumària»; *VIII*. GIFREU, Josep «Francesc Vallverdú i la llengua dels mitjans de comunicació»; *IX*. SEGARRA I NEIRA, Mila «Francesc Vallverdú i la dedicació a la llengua normativa»; *X*. MALLAFRÈ I GAVALDÀ, Joaquim «Francesc Vallverdú, traductor»; *XI*. PIERA RUBIO, Josep «Sobre la realitat poètica de Francesc Vallverdú»; *XII*. VILAGINÉS, Carme «Cloenda»; *XIII*. «Llista de membres de l'Institut d'Estudis Catalans amb una biografia publicada a la col·lecció “Semblances biogràfiques”»

Modest Prats i Domingo : sessió en memòria : Sala Prat de la Riba, 24 de març de 2015. Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica, Barcelona 2016. (Semblances biogràfiques; 64). – 37 p.

I. «Homenatge a Modest Prats i Domingo»; *II*. CABRÉ I CASTELLVÍ, Maria Teresa «Presentació»; *III*. NADAL I FARRERAS, Josep M. «Modest Prats,

l'amic»; *IV*. FELIU I TORRENT, Francesc «Modest Prats i la llengua catalana»; *V*. COMADIRA, Narcís «Modest Prats, *amicus atque magister*»; *V*. VILALLONGA I VIVES, Mariàngela «Unes paraules de Modest Prats»; *VI*. FOLCH, Xavier «Un llibre: *Homilies de Medinyà*»; *VII*. FONALLERAS, Josep Maria «“Oració de les mans”, poema de Modest Prats»; *VIII*. ROS I ARAGONÈS, Joandomènec «Cloenda»

NADAL I FARRERAS, Joaquim. **Joan Subias Galter (1897-1984): dues vides i una guerra.** Institut d'Estudis Catalans. Presidència, Barcelona 2016. – 344 p. : il.

El Pla de Barcelona a la fi del s. XVIII: respostes al qüestionari de Francisco de Zamora / Edició a cura de Jesús Burgueño. Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana de Geografia, Barcelona 2016. – 183 p.

PUIG I OLIVER, Jaume de. **Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca Diocesana del Seminari de Girona. Volum 1: Manuscrits 1-50.** Institut d'Estudis Catalans. Secció de Filosofia i Ciències Socials, Barcelona 2016. (Treballs de la Secció de Filosofia i Ciències Socials; 49). – 649 p.

Journals

Revistes

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació.

Volum 27 (gener-juny 2016). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2016. – 253 p. : il.

I. CARRILLO FLORES, Isabel «Presentació: La construcció històrica del dret a l'educació en contextos de transició política democràtica»; *II*. CARBONELL I SEBARROJA, Jaume «Introducció: El llarg camí vers el dret de l'educació»; *III*. CARRILLO FLORES, Isabel «Significant el dret a l'educació. Recomanacions de la Conferència Internacional d'Instrucció Pública en el període d'entreguerres»; *IV*. ALDANA MENDOZA, Carlos «La educació en Guatemala: entre la guerra y los acuerdos de paz»; *V*. OTERO URTAZA, Eugenio Manuel «Unha aproximación ao debate actual sobre cidadanía e o dereito á educación: lembrando a Giner»; *VI*. MARTÍNEZ BONAFÉ, Àngels «Els Moviments de Renovació Pedagògica: construint la democràcia de les aules»; *VII*. ANDRADE OLIVEIRA, Dalila; FELDFEBER, Myriam «El derecho a la educación en América Latina: un análisis de las políticas educativas en la historia reciente de Brasil y Argentina»; *VIII*. GARCÍA FERRANDIS, Ignacio; GARCÍA FERRANDIS, Xavier; VILCHES PEÑA, Amparo «L'activitat docent en el desenvolupament dels municipis rurals de la província de València durant el tardofranquisme i la transició: el Patronat d'Educació Rural (1958-1985)»; *IX*. DALMAU I RI-

BALTA, Antoni «Josep Vives i Terradas (1870-1940), mestre racionalista i editor»; X. GARCÍA I FARRERO, Jordi ; VILAFRANCA I MANGUÁN, Isabel ; VILANOU I TORRANO, Conrad «La recepció de la filosofia de l'educació de Giovanni Gentile: del neidealisme al neoespiritualisme»; XI. MARQUÈS I SUREDA, Salomó «Lliçó pràctica sobre civisme». La lliçó del mestre Raimon Torroja a l'Escola d'Estiu de 1930»

Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació.

Volum 28 (juliol-desembre 2016). Institut d'Estudis Catalans. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Barcelona 2016. – 298 p. : il.

I. FULLANA I PUIGSERVER, Pere «Presentació. Ramon Llull: savi, educador i reformador»; II. ENSENYAT PUJOL, Gabriel «Idees sobre el saber intel·lectual en Ramon Llull»; III. BORDOY, Antoni «Ramon Llull i la universitat parisenca: una proposta de reforma dels "curricula" de les arts lliberals»; IV. TELEANU, Constantin «La réforme de l'*Universitas magistrorum et scholarium Parisiensium* selon Raymond Lulle»; V. RIPOLL PERELLÓ, Maribel «Sobre la formació femenina i el paper de la dona en la reforma social de Ramon Llull»; VI. RAMIS BARCELÓ, Rafael «L'ensenyament de les doctrines de Ramon Llull a les escoles i universitats europees durant l'època moderna»; VII. GARCÍA PÉREZ, Francisco José «Disputas lulianas en la enseñanza universitaria de Mallorca durante el siglo XVIII»; VIII. FULLANA I PUIGSERVER, Pere «Ramon Llull, inspirador i pedagog de la religió civil»; IX. MARTINS, Ernesto Candeias «Governação e (re)educação institucional da infância portuguesa errante e infratora nos começos do séc. XX»; X. PANTOJA CHAVES, Antonio ; SOTO VÁZQUEZ, José ; GALEA TORRES, Elisabet «La fotografía escolar como fuente para la investigación educativa. La Fototeca

Digital Escolar de Extremadura»; XI. TORREBABELLA-FLIX, Xavier «Quan l'educació física arriba a l'escola primària. Notes per a la història de l'educació a Lleida (1901-1931)»

Revista de dret històric català. Volum 15 (2016). Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Barcelona 2016. – 260 p.

I. PELÁEZ, MANUEL J. «Josep Maria Font i Rius, el mejor historiador del derecho en España durante el siglo XX»; II. SERNA VALLEJO, Margarita «El profesor Font i Rius y la historia del derecho marítimo»; III. JUNCOSA I GINESTÀ, Isabel «Bibliografía del doctor Josep Maria Font i Rius»; IV. DOUGNAC RODRÍGUEZ, Antonio «La inspiración medieval allende el Atlántico: Silvio Zavala (1909-2014)»; V. CINGOLANI, Stefano Maria «Lleida, agost (?) 1214»; VI. PÉREZ-PRENDES MUÑOZ-ARRACO, José Manuel «Algunos comentarios sobre el derecho privilegiado local de Llivia»; VII. BARÓ PAZOS, Juan «El derecho de la villa de Santillana del Mar a través de su fuero (1209)»; VIII. ABADÍA IRACHE, Alejandro «Feudalismo y régimen señorial en Aragón. Algunas notas sobre los informes de Juan Pérez de Nuevos»; IX. GARCIA EDO, Vicent «El Fuero de Zaragoza en el siglo XII (aproximación a su estudio)»; X. RIBALTA I HARO, JAUME «Avantprojecte de llei sobre la filiació extramatrimonial. Edició crítica i estudi d'un avantprojecte de llei inèdit de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya durant la Segona República»; **RECENSIONS XI.** OBARRIO MORENO, Juan Alfredo «*La legislación religiosa en la compilación justiniana*, de Juan Antonio Bueno Delgado»; XI. OBARRIO MORENO, Juan Alfredo «*Codex theodosianus*. Historia de un texto, de José María Coma Fort»; XII. IORDACHE, Luiza «*L'eterna desunió dels catalans. L'oposició catalanista a Franco (1939-1950)*, de Casilda Güell»